

Warszawa, dn. 18 maja 2020 r.

Stanowisko Zespołu do spraw opracowania założeń do projektu oraz projektu nowelizacji ustawy o Polskiej Akademii Nauk w związku z dokumentem „Propozycje Komitetu Polityki Naukowej Dotyczące Reformy Polskiej Akademii Nauk (PAN)” z dn. 30.04.2020

Propozycje Komitetu Polityki Naukowej dotyczące reformy Polskiej Akademii Nauk obejmują ocenę instytutów PAN, nieopartą żadnymi weryfikowalnymi danymi i będącą w sprzeczności ze stanem faktycznym. Ponadto nawiązują do rozwiązań niemieckich i francuskich, które wymagają zupełnie innych nakładów budżetowych i organizacji otoczenia nauki w kraju. Przedstawiony dokument proponuje oddzielenie instytutów PAN od korporacji poprzez odłączenie ich od PAN i zrzeszenie w „Towarzystwie Marii Skłodowskiej-Curie”, obejmującym wyłącznie instytuty kategorii A+ i nieliczne z kategorią A. Zarazem postuluje, aby te instytuty, choć mogłyby uczestniczyć w szkołach doktorskich, nie miały prawa nadawania stopni naukowych. Służyć to ma poprawie jakości badań naukowych.

Jesteśmy przekonani, że proponowane rozwiązanie nie wpłynie na poprawę jakości badań naukowych, a wręcz przeciwnie może doprowadzić do likwidacji najlepszych cech potencjału Polskiej Akademii Nauk, która swą siłę czerpie z integralności obejmującej zarówno związek instytutów z korporacją jak i związek pełnego cyklu edukacji doktorskiej (łącznie z nadawaniem stopni) z zaawansowanymi badaniami. Warto zauważyć, że korporacja rozwinęła system eksperckiej oceny instytutów, która niewątpliwie przyczyniła się do podniesienia potencjału naukowego wielu z nich.

Realizacja propozycji KPN prowadziłaby do utraty potencjału PAN jako całości, który już obecnie lokuje dorobek całej PAN w ścisłej czołówce wśród instytucji naukowych w Polsce. Przykładowo, w zakresie liczby publikacji w najlepszych czasopismach naukowych, czyli z pierwszej ćwiartki bazy *Scopus*, w instytutach PAN powstaje ponad dwa razy więcej prac aniżeli w najlepszym polskim uniwersytecie – w 2019 r. było to **4098** prac wobec **1825** na Uniwersytecie Jagiellońskim. Jeśli zaś chodzi o projekty w programie Horyzont 2020 – w instytutach PAN zrealizowano ponad trzy razy więcej projektów, aniżeli w najlepszym uniwersytecie, tj. ponad 69 mln Euro zdobytych w projektach wobec 22 mln Euro na Uniwersytecie Warszawskim. Zatem realizacja propozycji KPN byłaby kontrproduktywna z punktu widzenia deklarowanego celu poprawy jakości badań naukowych.

PAN wymaga reformy. I dokładne założenia takiej reformy zostały przygotowane przez *Zespół do spraw opracowania założeń do projektu oraz projektu nowelizacji ustawy o Polskiej Akademii Nauk* w postaci projektu nowej ustawy o PAN. Projekt ten zakłada m. in. reformę relacji instytutów z korporacją poprzez wyraźne wzmocnienie w niej reprezentacji instytutów, silniejsze zintegrowanie kształcenia doktorskiego z badaniami w ramach rozwiązań dla całej Akademii, przy poszanowaniu samodzielności jej instytutów. Wprowadza też rozwiązania strukturalne zdecydowanie ułatwiające instytucjonalną elastyczność i umiędzynarodowienie zapewniające działanie w PAN wyłącznie jednostek reprezentujących wysoki poziom. W naszym przekonaniu najlepszą drogą do poprawy jakości funkcjonowania PAN jest wzmocnienie i oparcie o nowe zasady jej integralności, bo to ona buduje potencjał Akademii.

Dlatego też zdecydowanie odrzucamy przedstawione propozycje jako niesłużące, a wręcz szkodliwe dla realizacji celu poprawy jakości badań naukowych w PAN i generalnie w Polsce.

WICEPREZES
Polskiej Akademii Nauk

Paweł Rowiński